навичок клінічного ведення хворого (віртуального хворого). Це надає можливості отриманий після заняття досвід прямо пов'язати із професійними обов'язками лікаря і сприяє формуванню висококваліфікованого лікаря-спеціаліста.

Список використаних джерел

1.Дронов О. І Досвід викладання дисципліни «загальна хірургія» за дистанційною формою навчання в умовах карантину / О. І.Дронов, І. О. Ковальська, Р. С., Цимбалюк, І. Л. Насташенко, Є. С. Козачук // Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конференції в онлайн-режимі за допомогою системи microsoft teams, м. Тернопіль, 20–21 травня 2021 р. - – Тернопіль : ТНМУ, 2021. - С.183.

2.Жукова О.Г., Щербина Т.Ф. Переваги та недоліки дистанційного навчання // Соціально-гуманітарні дослідження та іноваціна освітня діяльність: матер.II міжнар.науков. конференції, м. Дніпро, 26-27 червня 2020р. - Дніпро: СПД «Охотнік», 2020.-С.318.

Пилипенко С.П., к.ф.н.,доцент каф. соц.-гум. дисциплін ПВНЗ «Київський медичний університет».

РОЛЬ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку суспільства знання як ніколи відіграють величезну роль. Глобалізація, інтернаціоналізація світових процесів, створення загальноєвропейського простору, розширення економічних, політичних та культурних контактів, міжкультурна комунікація призвели до перегляду як змісту, так і ролі освіти у суспільстві. Система освіти, побудована на гуманістичних засадах на основі міжкультурного діалогу, покликана сприяти подоланню «цивілізаційної кризи».

Тому у контексті глобалізації важливою проблемою стає визнання іншої культури. Через систему освіти, пізнання світу та себе у цьому світі концептуалізується буття та пізнання «Іншого». Уявлення про інші етноси та їх культури – органічна складова національної самосвідомості. Виходячи з цього, важливим системоутворюючим елементом сучасної цивілізації постає міжкультурна комунікація. Соціально-філософське осмислення її закономірностей, стратегій як факторів модернізації суспільного життя, включаючи і освіту, набуває виняткової актуальності.

В умовах інтеграції культур Україна орієнтує заклади вищої освіти не тільки на професійну підготовку фахівців, а й на розвиток культури особистості, готової до самостійної діяльності в новому соціокультурному середовищі, активної взаємодії з представниками інших культур на засадах толерантних взаємин. ПВНЗ «Київський медичний університет» набув міжнародного характеру, що сприяє інтеграції міжнародних та міждержавних контактів. У нових умовах виникає необхідність певної компетентності, важливим показником якої є володіння нормами міжкультурної комунікації, що за певних характеристик побудови здатна стати як засобом підвищення

загальної компетентності індивіда, так й істотно проводити процеси його зростання, зокрема характер процесів самовизначення. Від самовизначення у культурі і за допомогою культури залежать взаємовідносини індивіда з оточуючими його людьми, ставлення до своєї діяльності, усвідомлення власної індивідуальності. Внаслідок такої активності народжуються нові форми культурного простору, які опосередковано впливають на інших людей.

Все це вимагає включення до сучасної університетської навчальної програми обов'язкового курсу з міжкультурної комунікації (наприклад, у Німеччині у вищих навчальних закладах існує викладання дисципліни, що стосується міжкультурної комунікації. Необхідність у знаннях під загальною назвою «Основи міжкультурної комунікації» відчувається у все більш широких сферах життя, що наочно підтверджується появою в різних університетах світу таких курсів, як "Міжкультурна комунікація і кримінологія", "Міжкультурна комунікація в системі охорони здоров'я", "Міжкультурна комунікація та глобальне довкілля", "Міжкультурна комунікація та планування сім'ї" тощо. ПВНЗ «Київський медичний університет» в свою чергу теж активно впроваджує курс «Міжкультурної комунікації» для іноземних та вітчизняних студентів. Розглянемо деякі аспекти цієї дисципліни.

Як відомо, комунікація (від лат. communicatio – зв'язок, повідомлення) – це спілкування, що ґрунтується на взаєморозумінні; повідомлення інформації від однієї людини до іншої або кількох інших» [1, с. 101]. Комунікація є тим важливим елементом, який характеризує комунікативний стиль кожної культури.

Основним фактором здійснення міжкультурної комунікації є участь у ній представників різних культур (як мінімум двох), де представник кожної культури ідентифікує себе, а також інших учасників комунікації виходячи з культурних відмінностей. Гносеологічний аспект спілкування – це те, «…що воно є не тільки одним із засобів пізнання людиною зовнішнього світу, включаючи інших людей та саму себе, а й ефективним інструментом упорядкування відносин між людьми, між соціумом і довкіллям» [2, с. 33].

Філософське розуміння комунікації як універсальної характеристики буття людини передбачає формування умов сумісного існування індивідів на основі довіри та взаєморозуміння для здійснення колективної діяльності. Змістом комунікації є усвідомлення себе з позиції іншого як рівноправних партнерів за духом та менталітетом з метою досягнення консенсусу як між суб'єктами, так і соціальною групою, до якої вони належать.

Людське повсякденне середовище спілкування сповнене численними символічними кодами, певним набором засобів комунікативної взаємодії. При спілкуванні з «Іншими» людина використовує моделі та тактику поведінки, які приймалися і, як правило, закріплювалися у її соціокультурному середовищі під час історичного розвитку. Разом з ними людина сприймає й стереотипи, які не завжди є вірними. При зіткненні з іншою культурою наш власний набір стандартних типів і правил спілкування може не спрацьовувати, а нездійснені очікування між учасниками комунікації, збільшення складності у відповідності інтересів найчастіше обертаються причиною конфліктів.

Міжкультурна комунікація потенційно містить у собі можливість конфліктних ситуацій набагато більшою мірою, ніж міжособистісна комунікація у межах однієї культури. Джерелом конфліктних міжкультурних ситуацій є культурно обумовлені інтерпретації, поведінка та вербальні коди, що сформувалися у процесах інкультурації комунікантів із різних культур.

Міжкультурна комунікація допомагає сформулювати деякі спільні ідеали та цінності (толерантність, рівноправність традицій, етика тощо). Процес міжкультурної комунікації звертає увагу на необхідність розвитку взаємодії різних культур через діалог, який сприятиме більш продуктивному налагодженню взаємозв'язків, усвідомлення загальнолюдської єдності та прагнення розуміти представників різних народів.

Сучасний культурний простір є динамічною відкритою системою, а процес міжкультурної взаємодії розглядається як взаємовідносини між представниками різних культур, етносів та держав. Міжкультурна комунікація спрямована на виховання міжкультурної компетентності, під якою розуміється комплекс соціальних навичок та здібностей, за допомогою яких індивід успішно здійснює комунікацію з партнерами інших культур як у повсякденному, так і у професійному контексті. Вивчення вербальних та невербальних характеристик різних культур, правильне прочитання комунікативних знаків іншого культурного простору та організована на цій основі комунікативна діяльність забезпечують успішність міжкультурної комунікації. Таким чином, кожен конкретний акт комунікації опосередковується культурними відмінностями співрозмовників.

Слід зазначити, що залежно від специфіки культури розрізняють колективістський та індивідуалістський типи. Колективістський тип культури характерний переважно для східних народів, у якому головною цінністю культури є ототожнення себе з колективом. Навпаки, в індивідуалістських культурах акцент робиться на особистості, де головною цінністю виступає індивідуалізм: кожна людина керується своїми принципами та переконаннями. Специфіка цих типів культур у рамках єдиного інформаційного суспільства нікуди не зникає, а навпаки заявляє про свою самостійність, що призводить до такого явища як комунікаційний плюралізм.

Враховуючи ситуацію культурного розмаїття, сьогодні практично жодна культура не існує без взаємодії з іншими культурними утвореннями. Функціонування культур, їхнє взаємопроникнення та постійна взаємодія, як правило, здійснюється різними мовами. Одним з найважливіших засобів, що значно полегшують взаєморозуміння в рамках міжкультурної комунікації є володіння іноземною мовою. Вивчення мов і культур народів світу веде не лише до збагачення знань та розширення кругозору, а й дозволяє переосмислити цінності, уявлення та традиції, що характеризують культуру своєї країни, і особливо культуру того етносу, до якого належить кожен конкретний індивід. Усвідомлення власної культурної, а отже, національної, расової та етнічної приналежності веде до глибшого пізнання свого народу та держави. Однак знання мови, за допомогою якої можливе здійснення міжкультурної комунікації, не вичерпує конфліктності міжкультурного спілкування, оскільки не є універсальним елементом у вирішенні проблем, що виникають між представниками різних культур. Проблема розуміння не може бути зведена до простого знання мови іншої культури, хоча і є дуже важливим фактором у міжкультурному спілкуванні. Без сформованого толерантного міжкультурного бачення світу знання мови практично марне. Таким чином, розуміння у міжкультурній комунікації тісно пов'язане з певними системами цінностей та особливостями переживання фактів дійсності. За рахунок включення аксіологічної та життєвої компоненти, розуміння різних культур стає більш адекватним, а їхня взаємодія більш повноцінною; в результаті чого

представники різних культур вивчають традиції, цінності та норми один одного.

Отже, динаміка процесу міжкультурного спілкування не відокремлена від вивчення «іншої» культури, оскільки здатність сприймати та освоювати досягнення інших культур є одним із головних показників «життєздатності» культури та її подальшого прогресу. Нова парадигма зводиться до знаходження розуміння, що орієнтується не так на подібності, як на відмінності. Завдяки цьому ми поступово уникаємо парадигми створення єдності в розмаїтті і переходимо до більш нейтрального розмаїття в єдності.

Така парадигма освіти покликана допомогти особистості знайти себе у соціальній спільності, формуванню власної культурної ідентичності, адекватних і достатніх знань про картину світу, зокрема і мовної, індивідуальних стратегій та стратегій у розумінні інших.

Значення міжкультурного навчання в найближчому майбутньому зросте багаторазово. Чим повніше і багатогранніше воно буде, тим легше індивід зможе пристосуватися до мінливих умов життя.

Література

1. Пустовіт Л. О. Словник іншомовних слів / Л. О. Пустовіт, О. І. Скопенко, Г. М.Сюта, Т. В. Цимбалюк. – К. : «Довіра» УНВЦ «Рідна мова», 2000. – 567 с.
2. Пономарьов О. С. Логіка спілкування та його гносеологічні аспекти / О. С. Пономарьов // Філософія спілкування. – 2009. – № 2. – С. 28 – 35.

Поляков О.А.[1] , д.м.н., професор
Томаревська О.С.[2], к.м.н., ст. наук. співр.,
[1] Київський медичний університет
[2] ДУ « Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України», Київ

ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ БІОЛОГІЧНОГО ВІКУ І ПАСПОРТА ЗДОРОВ'Я ЗАДЛЯ ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИКІВ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Вивчення вікових особливостей фізіології людини обумовлює наукові літературні медичні джерела для опанування та удосконалення знань майбутнього лікаря. Лекційними і методичними матеріалами створюється фокус уваги здобувача освіти на ключові знання та перелік мінімуму професійних навичок з курсу фізіології. Ключову роль відіграють цифрові навички, цифрова компетенція та цифрова грамотність студентів, які в процесі навчання повинні посилюватись та допомогти опанувати учбову програму.

Закріплення навичок за допомогою системного онлайн моніторингу «Паспорт здоров'я» дозволяє звернути увагу студента на фактори впливу на параметри здоров'я, які складають загальну працездатність сучасного конкурентоспроможного робітника. Визначення біологічного віку наочно висвітлює взаємовідношення функціональних показників здоров'я що обумовлюють темп старіння. Швидка корекція за допомогою формування позитивних звичок когнітивного та фізичного фітнесу наочно показує динаміку стану здоров'я та профілактики вік-залежних захворювань.